



# Jaarverslag 2022

# Inhoud

Voorwoord .....	4
Archiefbeheer .....	5
Inspectie en advies .....	7
Publieksbereik .....	9
Bedrijfsvoering .....	12
Jaarcijfers .....	14
Programma Erfgoed .....	16
Themajaar Zutphen in 1572 .....	16
Collectie .....	16
Toegang en aanbod .....	16
Educatie en participatie .....	16
Onderzoek .....	17
Activiteiten .....	17
Communicatie .....	19
Bijlagen .....	20
Bijlage 1 Archiefaanwinsten .....	20
Bijlage 2 Specificaties archiefonderzoek en scanning on demand .....	22
Bijlage 3 Financieel resultaat 2022 .....	24



# Voorwoord

Gaandeweg het verslagjaar 2022 werden in Nederland de beperkingen vanwege COVID-19 opgeheven. Stap voor stap werden studiezaal en vergaderruimten zonder reserveringen en limieten weer opengesteld. Met in september eindelijk weer een vrijwilligersuitje – dit keer naar Huis Baak – leken we helemaal terug te zijn bij het oude normaal. Maar toen daarna in kort tijdsbestek enkele collega's voor langere tijd uitvielen, eindigde dit jaar toch nog in mineur. Misschien was dit de nasleep van twee jaar leven met het coronavirus?

In het najaar kwam Hendrik Haafkens, het boegbeeld van Erfgoedcentrum Zutphen, met de mededeling dat hij per 1 januari 2023 zou vertrekken. Sinds zijn aanstelling in 2017 heeft Hendrik bijzonder veel betekend voor het RAZ. Met zijn team zorgde hij voor nieuw elan, veel meer publiciteit en bijzonder veel projecten. In deze vijf jaar van samenwerking werd de wisselwerking tussen RAZ en Erfgoedcentrum, en daarmee ook de andere erfgoedpartners, steeds beter.

Zo trok het RAZ veel publiciteit bij de activiteiten rond het landelijke geschiedenisthema "1572: de geboorte van Nederland". Hoogtepunt hierbij was wel de uitgave van het boek *Zutphen 1572: De geschiedenis van een bloedbad* door Johan Visser. Het boek stond nationaal veel in de belangstelling, kreeg goede recensies en Visser won er de Fruinprijs mee, een prestigieuze prijs voor de beste geschiedeniscriptie van de Universiteit Leiden. De historicus maakte bij zijn onderzoek volop gebruik van de transcripties van documenten uit de jaren rond 1572. Die transcripties werden de afgelopen twintig (!) jaar opgeleverd door de vrijwilligers Sjoerd Galema, Ria Gresnigt en Melia Kooij-van der Leur. Initiatiefnemer Sjoerd Galema maakte de publicatie van het boek niet meer mee; hij overleed in juni. Hij kon helaas ook niet genieten van het feit dat zijn beide medetranscribenten op 14 juli, vanwege hun geweldige transcriptiewerk, een Koninklijke Onderscheiding ontvingen.

Dit jaarverslag beschrijft, in verschillende hoofdstukken, de belangrijkste prestaties van het RAZ. Een apart hoofdstuk is er voor werkzaamheden van het Erfgoedcentrum Zutphen.

Zutphen, april 2023

# Archiefbeheer

*Het archief beheert, conform de Archiefwet, de archieven van de gemeente Zutphen. Dit gebeurt op basis van dienstverleningsovereenkomsten ook voor de gemeenten Brummen en Lochem. Het archiefbeheer houdt in dat in totaal 772 archieven en collecties veilig in de depots zijn opgeslagen en toegankelijk zijn voor publiek. Op hoofdniveau is of wordt elk archief voorzien van een inventaris. Van populaire bronnen worden indexen en scans gemaakt.*



*scharen*

## Belangrijkste activiteiten in 2022:

### Algemeen

- Het RAZ nam 40 nieuwe archieven, archiefaanvullingen of collecties (foto's, drukwerk) op. Een compleet overzicht is opgenomen onder bijlage 1.

### Archieven

- Gedurende het verslagjaar werd een groot aantal kleine en middelgrote archieven geïnventariseerd die al lang bij RAZ waren ondergebracht. Aan de kleine archieven werkte een gespecialiseerde vrijwilliger. Hij maakte bijvoorbeeld de archieven van journalist en graficus Charles Behrens (archieffnummer 0303) en van de familie Taminiau (0212) toegankelijk. De archivaris inventariseerde onder andere de archieven van bejaardenhuis 's-Heerensteen (0249), aannemersbedrijf Reusink (0221) en de Zutphense afdeling van de Politieke Partij Radikalen (PPR; 0277).
- Als gevolg van de vele inventarisatiewerkzaamheden en nieuw verworven archieven, werden bijna 40 archieven en collecties door de restauratieafdeling materieel verzorgd en omgepakt. Enkele keren betrof het archieven met een omvang van meer dan 20 strekkende meter; andere archieven hadden een omvang van slechts enkele archiefdozen.

- Oud-wethouder van Zutphen, Jos Hartman, schonk in januari zijn collectie Zutphanica (0542) aan de gemeente Zutphen. Bijzonder onderdeel daarvan is de verzameling antiquarische geschriften die allemaal verband houden met Zutphen.
- Grotere archiefwinsten dit jaar waren de archieven van Stichting Wijnhuisfonds (0545) over de jaren 2000-2020 en van de Gereformeerde kerk vrijgemaakt te Zutphen 1946-2000 (0541). Beide archieven werden meteen geïventariseerd en kwamen daarmee direct voor onderzoek beschikbaar.
- Nagenoeg alle edities van de Zutphense verzetskrant *De Frontloupe* (23-6-1944/8-4-1945) en van zijn opvolger *De Vrije Pers* (7-4-1945/22-5-1945) werden verworven van de Hengelose verzamelaar en kenner van de regionale oorlogsgeschiedenis Jean Kreunen. Na de overdracht op 16 december konden 203 kwetsbare vlugschriften en 44 dito krantjes in diverse formaten worden toegevoegd aan de Collectie Tweede Wereldoorlog (0263). Inventarisatie en ontsluiting van de al gemaakte scans waren gepland voor januari 2023.
- Aan de collectie Tweede Wereldoorlog konden verder worden toegevoegd twee knipselplakboeken (drie delen), waaronder die van de voormalige Warnsveldse huisarts Thate, en een kroniek van O.H. van den Broek, voormalig gemeentearchitect van de gemeente Brummen.
- Door de Stichting Huize Beukenstein in Lochem werd hun archief (compleet en goed geïventariseerd) in bewaring gegeven. Huize Beukenstein is sinds 1931 een kleinschalig vakantiehuis voor vrouwen die werkzaam zijn of waren in de gezondheidszorg.
- Vrijwilligers werkten aan indexen op de weeskamerprotocollen, notarisakten en de registers van Militie en Landstorm. In het najaar werd gestart met het laatste grote indexeerproject: de lidmatenregisters.
- Na het opheffen van de coronabeperkingen kwamen de transcriptiegroepen weer bij het RAZ bijeen. De transcriptiegroep die zich bezighield met de documenten uit de Spaans-Staatse Tijd sloot dit project na bijna 20 jaar af.
- In het kader van een pilotproject hebben medewerkers Mirjam van Velzen-Barendsen en Marjan Hartsuiker 350 charters uit de periode 1550-1650 voorzien van een regest. De charters zijn hierdoor beter vindbaar voor onderzoekers. In *Zutphense Pracht* is een artikel gepubliceerd over het project.

### **E-depot**

- De gemeente Brummen startte met het aanleveren van gedigitaliseerde bouwdoSSIERS. Ook is een deel van de milieuvergunningen van de gemeente Lochem beschikbaar gemaakt via het *e-loket vergunningen*. Inmiddels bevat het e-loket ruim 100.000 vergunningen.

### **Bibliotheek en beeldbank**

- Een groot deel van de boekencollectie van de Walburg Pers is opgenomen in de algemene bibliotheekcatalogus en daarmee goed toegankelijk voor het publiek.
- In 2022 werden gedigitaliseerde films van het Historisch Genootschap Lochem-Laren-Barchem in de beeldbank van het Erfgoedportaal geplaatst. Het genootschap maakte uitgebreide beschrijvingen voor een betere toegankelijkheid van de films.
- Met softwareleverancier Picturae werd een nieuwe toepassing in de collectieregistratie toegevoegd voor een beter beheer van de auteursrechten. Per foto of collectie kunnen nu licenties worden aangebracht waardoor het publiek beter geïnformeerd wordt over het gebruik van de foto's.

## Inspectie en advies

*De archiefinspectietaak betreft het toezichthouden voor de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen op hun archief- en informatiebeheer. De archiefinspecteur legt auditbezoeken af, beoordeelt procedures en adviseert daarover, gevraagd en ongevraagd. Hij neemt deel aan overleggen waarbij expertise vanuit de archiefinspectie gewenst is. Behalve aan de deelnemende gemeenten geeft het RAZ ook advies en voorlichting aan particuliere organisaties.*



*pincetten, loepen en tandheekkundige instrumenten*

## Belangrijkste activiteiten in 2022:

### *Algemeen*

In 2022 waren (in tegenstelling tot coronajaren 2020 en 2021) inspectiebezoeken en overleggen op locatie weer mogelijk. Dat kwam de contacten met de teams documentaire informatievoorziening van de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen ten goede.

- De archiefinspecteur heeft het hele jaar door binnen de kaders van de Archiefwet en nadere regelgeving advies gegeven over selectie, vernietiging, vervanging, vervreemding, overbrenging, kwaliteitszorg en (digitaal) informatiebeheer bij de onder toezicht staande gemeenten.
- De inspecteur gaf net als vorig jaar voorlichting met betrekking tot de op handen zijnde invoering van de herziene Archiefwet (medio 2024) en de gevolgen daarvan voor het informatie- en archiefbeheer op lokaal niveau.
- Het op initiatief van de gemeente Brummen in 2021 gestarte regionaal informatiebeheer overleg (RIO) werd in 2022 voortgezet. In het RIO hebben de RAZ-gemeenten en de archiefinspecteur zitting. Het RIO bleek een nuttig instrument om de archiefinspectie voor de drie gemeenten met elkaar af te stemmen.

### *Ten aanzien van de gemeente Brummen*

- Adviezen werden gegeven met betrekking tot het digitaliseren en vervangen van de Brummense bouwvergunningen. Dit project was in 2021 gestart en loopt tot en met 2023. E-depotspecialist Marjan Hartsuiker gaf een presentatie over de werking van het *e-loket vergunningen* aan de Brummense ambtenaren.
- De inspecteur nam deel aan het viermaandelijke overleg met de collega's documentaire informatievoorziening van de gemeente Brummen.
- Er werden voorbereidingen getroffen voor de overbrenging van het archief over de periode 1980-1999 .
- De registers van de Burgerlijke Stand die per 1 januari 2022 openbaar werden, zijn naar het RAZ overgebracht.

### *Ten aanzien van de gemeente Lochem*

- Adviezen en voorlichting werd gegeven ten aanzien van meerdere onderwerpen.
- De archiefinspecteur nam deel aan de in het voor- en najaar gehouden Strategisch informatieoverleg (SIO).

### *Ten aanzien van de gemeente Zutphen*

- De archiefinspecteur gaf adviezen in het kader van het digitaliseringsproject van de bouw-, milieu- en omgevingsvergunningen. De overeenkomstige analoge archieven zullen in 2023 naar het RAZ worden overgebracht.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor de overbrenging van het gemeentelijk archief over de periode 2005-2013 naar de archiefbewaarplaats van het RAZ. Dit is het laatste analoge archiefblok van de gemeente. Beschikbaarstelling is gepland voor 2023.
- In het kader van de selectie van archieven werden meerdere vernietigingslijsten door de archiefinspecteur gecontroleerd.
- In 2022 is een audit gehouden op het archief- en informatiebeheer op basis van de kritische prestatie-indicatoren van de VNG. De audit is uitgevoerd door de firma DOCFactory. Een verslag met aanbevelingen en een aantal concrete verbeterpunten is het resultaat.
- De archiefinspecteur is betrokken geweest bij het migratietraject van data uit het zaaksysteem van Green Valley naar het nieuwe platform Zaaksysteem.nl. Bij deze migratie zijn helaas gegevens verloren gegaan. Formeel was er daardoor sprake van een datalek. De archiefinspecteur is hierover geïnformeerd. Er is een inventarisatie gemaakt van welke gegevens en de mate waarin deze verloren zijn gegaan, en in hoeverre deze gegevens gereconstrueerd kunnen worden. De vereiste migratieverklaring zal met enige vertraging in 2023 alsnog worden opgesteld.
- Er werd advies uitgebracht bij de aanschaf van een nieuw raadsinformatiesysteem over de eisen met betrekking tot archivering en dossiervorming.



# Publieksbereik

*In de studiezaal – en steeds meer via het Erfgoedportaal – kan iedereen archieven raadplegen. Het RAZ stimuleert het doen van historisch onderzoek. De wijze waarop varieert van het maken van een stamboom tot uitgebreid onderzoek voor studie. Het RAZ werkt mee aan open dagen en biedt cursussen aan. Artikelen in verschillende tijdschriften laten zien welke rijkdom het archief bevat. Waar mogelijk wordt samengewerkt met anderen, bijvoorbeeld met de historische verenigingen. Het Erfgoedcentrum verzorgt voor RAZ de publiciteit.*



*vouwbene van been , kunststof en hout*

## Belangrijkste activiteiten in 2022:

### *Studiezaal en correspondentie*

- De openbare openstelling van de studiezaal werd teruggebracht van vier naar drie dagen (dinsdag, woensdag en donderdag). De studiezaal werd heringericht zodat op maandag en vrijdag de ruimte geschikt is voor cursussen en lezingen.
- Geconstateerd werd dat het aantal digitaal gestelde vragen toeneemt. Tijdens studiezaaldiensten worden talloze e-mails beantwoord. Het RAZ beperkt zich hierbij tot kort en afgebakend onderzoek. Er zijn meerdere postbussen waarop vragen bij het RAZ binnenkomen. Eén van die postbussen betreft ook de aanvragen voor het e-loket Vergunningdossiers. Momenteel is er geen goed instrument om een (totale) telling te doen op het aantal digitale (aan-)vragen.

### Cursussen en evenementen

- Op 22 april werden in totaal 120 leerlingen ontvangen in de studiezaal voor het Literatuurfestival Nieuw Zutphens Peil.
- Op 13 mei werd in wijkrestaurant Geweldig! aan de Geweldigershoeke in Zutphen een fotopresentatie gehouden. Thema was de wederopbouwfase na de Tweede Wereldoorlog en de ontwikkelingen van de wijken in de jaren 1950 tot 1970. Wegens grote belangstelling werd deze presentatie herhaald op 17 juni in wijkcentrum Waterkracht.
- Zeker 400 belangstellenden bezochten tijdens Open Monumentendag op 10 en 11 september ons archiefgebouw. In de studiezaal konden de allereerste drukken van de Zutphense boekdrukkers Thiman Petersz. Os van Breda en Andries Jansz. van Aelst worden ingezien.
- De archivaris gaf op verzoek van het Historisch Genootschap Lochem-Laren-Barchem op 24 september in het Stadshuis van Lochem een korte presentatie over de inventarisatie van het archief van het voormalige ziekenhuis van Lochem.
- Op 27 oktober startte opnieuw een cursus Paleografie voor beginners, gegeven door de Nederlandse Genealogische Vereniging. De belangstelling voor deze cursus was zo groot dat er al een wachtlijst voor 2023 is.
- Het RAZ droeg ook in dit verslagjaar bij aan de zeer succesvolle cursus Zutphenkunde.

### Onderzoek en publicaties

- De archivaris begeleidde Ivette de Vries, masterstudente Boekwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. Zij deed onderzoek naar enkele bepalende personen in de geschiedenis van de Librije.
- Op 24 februari vond in de Koppelkerk in Bredevoort de presentatie plaats van het 45<sup>e</sup> *Jaarboek Achterhoek & Liemers*. Het jaarboek stond geheel in het teken van het thema “1572; de geboorte van Nederland”. Medewerkers en vrijwilligers van het RAZ zorgden voor prominente bijdragen.
- Op 2 maart werd aflevering 5 van de succesvolle NTR-televisieserie *Het Verhaal van Nederland* uitgezonden. Hierin werd, gefilmd in het archiefdepot, uitgebreid aandacht geschonken aan de prachtig verluchtigde aflatbrief uit 1336.
- Vrijwilligers Ria Gresnigt en Melia Kooij-van der Leur ontvingen voor al hun transcripties van archiefstukken uit het einde van de 16<sup>e</sup> eeuw op 14 juli een Koninklijke Onderscheiding.
- Op 9 september vond in de studiezaal de presentatie plaats van het boek *‘Dit is geprint toe Zutphen’*. Thiman Petersz. Os van Breda en Andries Jansz. van Aelst, de eerste Zutphense boekdrukker (Marjolein Koudstaal en Mirjam van Velzen-Barendsen). Het boek verscheen als eerste in de reeks Erfgoedpublicaties Zutphen.
- Met verschillende artikelen en ondersteunende diensten als het leveren van foto’s werd bijgedragen aan het magazine *Oer*. In nummer 43 verscheen een artikel over de zijden zegelstaarten die zegels aan oorkonden bevestigden, in nummer 44 een portret van Don Frederik, hertog van Alva, en het artikel “Viabundus; een rekeninstrument voor reizen in de Hanzetijd”. In nummer 46 verscheen een artikel over hondenkarren.
- In magazine *Zutphense Pracht* verscheen in nummer 21 een artikel over het beter toegankelijk maken van oude charters (oorkonden) uit de tijd van de Tachtigjarige Oorlog.
- De archivaris schreef voor Oudheidkundige Vereniging De Marke (Brummen) in verenigingsblad *De Marke* (2022, nummer 1) een artikel over het verwerven, onderhouden en beschikbaar stellen van particuliere archieven uit Brummen.

- Mirjam van Velzen-Barendsen leverde artikelen voor *Ons Markenboek*, het verenigingsblad van Historische Vereniging De Elf Marken te Gorssel. In nummer 1 over de bomenkap aan de Joppelaan in 1951, in nummer 2 over oude beleningsakten en in nummer 4 over Bosbrandweervereniging.
- In nummer 62 van het *Land van Lochem*, tijdschrift van Historische Genootschap Lochem-Laren-Barchem, droeg Mirjam van Velzen-Barendsen bij met het artikel “Het raadsel Tusseler”.



*leerverf en leerverf benodigheden*

# Bedrijfsvoering

Het RAZ is een team binnen de gemeente Zutphen. De gemeente verzorgt personeelszaken en gebouwenbeheer en ondersteunt het team RAZ op tal van andere activiteiten.

## Belangrijkste gebeurtenissen in 2022:

### Personeel

- Voor het project Scannen Bouwvergunningen was een gedetacheerde medewerker via GelreWerkt! actief. Na zijn pensionering kwam deze medewerker vanaf oktober 2022 tijdelijk in dienst van het RAZ.
- Via 't Baken (gemeente Lochem) verrichtte een gedetacheerde medewerker ondersteunende activiteiten bij scanwerkzaamheden en archiefverzorging.
- De boek- en papierrestaurator werkte in het verslagjaar ook voor het Stedelijk Museum Zutphen. Zij restaureerde 83 objecten uit hun collectie.
- Vijf scholieren middelbare school liepen korte stages bij de restauratieafdeling.
- Een collega van de gemeente Zutphen werkte vanwege een re-integratietraject enkele weken bij het RAZ en verrichtte werkzaamheden bij de restauratieafdeling.



*lijmbenodigdheden*



# Jaarcijfers

Google Analytics en ook de verschillende databases die het RAZ gebruikt, leveren tal van cijfers op. Hieronder volgt een representatieve greep. Bij het lezen van gebruikerscijfers is het van belang te weten dat het RAZ "open data" beschikbaar stelt. Dat houdt in dat RAZ-bronnen ook via andere websites worden gepresenteerd. In sommige gevallen zijn deze websites beter in staat om specifieke doelgroepen te bereiken. Websites die veelvuldig RAZ-data "hergebruiken" of delen zijn bijvoorbeeld: Open Archieven, Wiewaswie, Genealogie in de Achterhoek en CollectieGelderland. Enerzijds zorgen deze sites voor een toename van het bronnengebruik, maar anderzijds voor een daling van het bezoek op onze eigen website.

## Collectiebeheer (totalen tot en met 31 december 2022)

- Aantal strekkende meters archieven en collecties: **4.542** (2021: 4.580)
- Aantal archieven en collecties: **772** (2021: 769)
- Aantal beschreven archiefbestanddelen: **126.059** (2021: 122.666)
- Aantal foto's en kaarten op website: **59.373** (2021: 55.313)
- Aantal titels in bibliotheekcatalogus: **17.506** (2021: 16.490)
- Aantal namen in voorouderdatabase: **1.078.737** (2021: 1.064.504)
- Aantal gefotografeerde charters: **4.312** (2021: 3.679\*)
- Aantal gepubliceerde scans (excl. bouwdoosiers): **17.159** (2021: 39.418\*)
- Dataopslag: **4,99** Tb (2021: 4,7 Tb)

## Dienstverlening (gerealiseerd in 2022)

- Bezoeken studiezaal: **289** (2021: 229)
- Erfgoedcentrumzutphen.nl: **973.665** paginaweergaven door **72.534** unieke gebruikers (2021: **1.181.616** paginaweergaven door 66.652 unieke bezoekers)
- Vergunningdossiers.erfgoedcentrumzutphen.nl: **234.937** weergaven door **14.807** gebruikers (2021: **220.481** weergaven door **15.362** gebruikers)
- Periodiekenviewer, <https://erfgoedcentrumzutphen.courant.nu/>: **133.746** paginaweergaven, **7.232** gebruikers (2021 (vanaf 22 maart): **100.264** paginaweergaven, **5.506** gebruikers)
- Totalen inclusief periodiekenviewer: **1.342.348** weergaven door **95.819** gebruikers (2021: **1.502.361** weergaven door **87.520** gebruikers)
- Facebook: **2.453** volgers (2021: **2.197** volgers). Het bereik nam in 2022 toe met 25,3%.
- Instagram: **1.489** volgers (2021: **1.327** volgers). Het bereik nam in 2022 toe met 38,6%.
- Het betaald bereik (Facebook en Instagram) steeg met 88,8 %.
- Twitter: **84.246** tweetweergaven, volgers: 866, waarvan 65 nieuw (2021: tweetweergaven: 119.209, volgers: 801, waarvan 62 nieuw)
- Externe scanopdrachten: **454** ingewilligde aanvragen met in totaal **13.987** scans (2021: 392 ingewilligde aanvragen met in totaal 9.559 scans\*\*)

### *Bedrijfsvoering (per 31 december 2022)*

- Personeel (in fte): **9,1** (2021: 8,4)\*\*\*
- Aantal vrijwilligers: **34** (2021: 37)

*\* De daling is veroorzaakt door de significante afname van projectmatige scanning. Corona en verloop van vrijwilligers en storingen in apparatuur en software deden de beschikbare capaciteit (excl. vergunningdossiers door Repro) vooral naar scan on demand gaan.*

*\*\* Gecorrigeerd aantal.*

*\*\*\* Deze toename is vanwege een tijdelijk dienstverband.*



*inbindmaterialen en gereedschappen*

# Programma Erfgoed

Het RAZ aan de Spiegelstraat is ook de vestigingslocatie van het Erfgoedcentrum Zutphen, de netwerkorganisatie voor de erfgoedpartners Archeologie, Regionaal Archief, Monumentenzorg en Musea. Het Erfgoedcentrum Zutphen ontwikkelt en faciliteert activiteiten voor en met de partners op verschillende vlakken: collectie, toegang en aanbod, educatie en participatie en onderzoek. Deze activiteiten zijn gekoppeld aan de (wettelijke) collectie-, beheer-, maatschappelijke en bedrijfsvoeringstaken van de erfgoedpartners. Zij volgen de uitgezette erfgoedlijnen uit de cultuuragenda van de gemeente Zutphen en ze hebben altijd tot doel erfgoed toegankelijk te maken en inwoners en bezoekers te informeren.

Een programmamanager en een communicatiemedewerker voeren, in nauwe samenspraak met de collega's van de genoemde erfgoedpartners en de vrijwilligers van onder meer Het Gilde Zutphen, het erfgoedprogramma uit. Bovendien versterken vrijwilligers het erfgoedteam voor ondersteuning en de nieuwsbrief. De programmamanager nam aan het eind van 2022 afscheid van de organisatie en begin 2023 is zijn ad interim opvolging voorzien.

In 2022 zijn veel grote en kleinere projecten opgepakt of voortgezet. Een selectie van de hoogtepunten in 2022 uit onze actielijnen collectie, toegang en aanbod, educatie en participatie, onderzoek en activiteiten:

## Themajaar Zutphen in 1572

Het centrale thema in 2022 was '1572, de geboorte van Nederland'. Samen met meer dan veertig andere gemeenten en veel andere culturele en erfgoedpartijen konden we dit thema op diverse manieren voor het voetlicht brengen en daarmee een groot publiek bereiken. De rode draad door de activiteiten was een reizende, groeiende tentoonstelling in de Sint-Jan, Burgerzaal en Walburgiskerk. De tentoonstelling vertelde de ontwikkelingen in 1572 in Zutphen en omgeving. Ook verschenen er diverse publicaties en hielden we samen met Archeologie en met de inzet van onder meer de Historische Vereniging Zutphen een grote "publieksopgraving" op het Spanjaardsveld.

## Collectie

Een van de hoogtepunten in 2022 was de voltooiing van de maquette Zutphen in 1485. Constant Willems bouwde hier vijf jaar aan. Hij werd inhoudelijk bijgestaan door stadsarcheoloog Michel Groothedde en bouwhistoricus Jeroen Krijnen. De eerste stappen zijn gezet om in de Bourgonjetoren een informatiecentrum over Zutphen en de Hanze te realiseren, waar de maquette uiteindelijk een vaste plek zal krijgen.

## Toegang en aanbod

In 2022 stelden we, samen met de Monumentengidsen van Gilde Zutphen, de Burgerzaal, de Wijnhuistoren, de Sint-Janskerk en een enkele keer de Bourgonjetoren open voor het publiek. Hier kwamen bijna 30.000 bezoekers op af.

## Educatie en participatie

Aan het eind van 2022 zijn het beheer van zowel de ArchoHotspot als de Mobiele ErfgoedTentoonstelling (MET) overgenomen door het Erfgoedcentrum Zutphen. Met beide kunnen



we erfgoed naar diverse doelgroepen toe brengen – de ArcheoHotspot onder meer naar scholieren, de MET naar bijvoorbeeld kwetsbare ouderen die niet meer zelf naar de tentoonstellingslocaties kunnen komen. Hiervoor zoeken we samenwerking met erfgoedorganisaties en locaties in Lochem en Zutphen.

## Onderzoek

Steeds vaker melden studenten en onderzoekers zich bij het Erfgoedcentrum Zutphen. Een van hen in 2022 was Johan Visser. Hij rondde zijn onderzoek naar het bloedbad van 1572 af. In het najaar presenteerde hij zijn boek met nieuwe inzichten. Dit leidde tot veel (landelijke) publicaties en hij won er onder andere een scriptieprijs mee.

Daarnaast rondden we in 2022, als participant in het Europese consortium *HiStory*, het onderzoek af naar een kant-en-klare methode om waardevolle verhalen bij ouderen op te halen (om te bewaren en in te zetten bij bijvoorbeeld tentoonstellingen), en die ouderen daarmee tegelijkertijd uit hun isolement te halen.



*borstels voor droogreinen*

## Activiteiten

De meest opvallende (datumgebonden) activiteiten in 2022, die het Erfgoedcentrum Zutphen initieerde of ondersteunde:

- Vanaf 2 februari: Zutphen in NPO-serie 'Het verhaal van Nederland'
- 9-11 maart: Meeting internationaal consortium HiStory in Zutphen (afronding)
- 29 maart: Landelijke opening themajaar in Den Briel
- 7 april: Start themajaar met openingsavond in Sint-Jan en tentoonstelling 'De strijd barst los'
- 18 juni: Nationale Archeologiedagen
- 2 juli: Verhaal van Gelderlanddag
- 29 juni: Schenking Bornhofarchieven
- 9 september: presentatie van de eerste Zutphense Erfgoedpublicatie 'Dit is geprint toe Zutphen'
- 10 en 11 september: Open Monumentendagen
- 10 september: 'Spitaalstraat Terug in de Tijd'
- 1 oktober (vanaf): Maand van de geschiedenis
- 1 oktober (vanaf): Expositie over duurzaamheid in het stadhuis
- 15 oktober: "Publieksopgraving" bij de Spanjaardspoort
- 19 oktober: Erfgoed Inspiratiedag
- 20 oktober: Presentatie 'Zutphen 1572' door Johan Visser
- 21 oktober: Première 'Ramp & Veerkracht'
- 27 oktober (vanaf): Cursus paleografie
- 27 oktober: Clinic over duurzaamheid voor monumenteigenaren bij RAZ
- 28 oktober: Presentatie 'De Vrolijke Canon'
- 15 november: Hanze-bijeenkomst
- 17 november: Presentatie van de maquette 'Zutphen in 1485' in het Stedelijk Museum Zutphen
- 22 november: Openbare maquette-avond in het Stedelijk Museum Zutphen
- 6 december: Overdracht Mobiele ErfgoedTentoonstelling (MET) van Muzehof aan het Erfgoedcentrum Zutphen
- 6 december: Afscheid Hendrik Haafkens
- 13 december: Overdracht van 'De Frontloupe' (verzetskrant) en opvolger 'De Vrije Pers' door Jean Kreunen aan Erfgoedcentrum Zutphen
- 13 december: Opening vakantiehuis Gies uit Warnsveld in het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem

## Communicatie

Om voor de activiteiten van het Erfgoedcentrum Zutphen en partners zo goed mogelijk de beoogde doelgroepen te bereiken, hebben we in 2022 een uitgebreide middelenmix gekozen. Naast onze eigen kanalen hebben we middels persberichten en perscontacten ook de lokale, regionale en landelijke pers benaderd. Dat resulteerde geregeld in publicaties. Een centrale rol speelde de communicatie voor het themajaar 'Zutphen in 1572'. Om dit voortdurend onder de aandacht te brengen, hadden we onder meer een maandelijkse pagina in huis-aan-huisblad Contact, adverteerden we af en toe gericht online en werkten we nauw samen met de Stichting Zutphen Promotie; op Inzutphen.nl hebben we een themapagina over Zutphen in 1572 kunnen inrichten, waardoor we direct konden meeliften op het bereik van die stichting onder inwoners en toeristen. Met hulp van een vrijwilliger hebben we ook serie video's gemaakt over de vier V's die aan het thema 1572 waren gekoppeld: vrijheid, verdraagzaamheid, verbondenheid en verscheidenheid. Dit stelde ons in staat het thema van 450 jaar geleden naar "het nu" te trekken.

De Erfgoednieuwsbrief is een vaste factor in onze communicatie geworden. In elke editie is aandacht voor elk van de actielijnen, onze erfgoedpartners en andere actuele onderwerpen over ons erfgoed.

In 2022 verstuurden we twaalf Erfgoednieuwsbrieven: elf reguliere maandelijkse edities naar alle abonnees en één speciale editie rondom de Mobiele Erfgoedtentoonstelling aan een selecte groep van 90 leden van erfgoedorganisaties.

Het aantal nieuwsbriefabonnees steeg met 10 procent:

- 1 januari 2022: 667
- 31 december 2022: 740



*leerverf en diversen chemicaliën voor leerconservering*

# Bijlagen

## Bijlage 1 Archiefaanwinsten

Vrijwel elke aanwinst krijgt bij binnenkomst een aanwinstnummer. Alleen heel kleine en triviale aanwinsten (bijvoorbeeld een foldertje of losse foto) worden niet geregistreerd. De aanwinst wordt toegekend aan een zorgdrager (Brummen, Lochem of Zutphen). Een nieuw archief krijgt een uniek archiefnummer; aanvullingen worden ondergebracht bij bestaande archieven. De kolom "Meter" vermeldt de omvang in strekkende meter bij verwerving, niet na verwerking.

Aanwinstnr.	Zorgdrager	Omschrijving	Archiefnr.	Meter
202201	Zutphen	Archief en bibliotheek Jos Hartman	0542	2,00
202202	Zutphen	Archief van de Stichting Librije (1984-2015)	0469	4,00
202203	Zutphen	Aanvulling archief Ned. Vereniging voor Huisvrouwen, afdeling Zutphen (1950-2021)	0166	0,80
202204	Zutphen	Foto's en ander beeldmateriaal ontvangen van Sijmen Schouten	0518	0,25
202205	Zutphen	Foto's, vooral van het Baudartius College, ontvangen van W.D. Schram	0451	0,03
202206	Zutphen	Foto's van de Joodse begraafplaats te Zutphen gemaakt door J. Gal (circa 1984)	0543	0,12
202207	Zutphen	Diverse schuldbekentenissen en verkoopakten, overgenomen van RA Rivierenland (18e eeuw)	0144	0,05
202208	Zutphen	Archivalia café Spaan/familie Vaes (1930-1980)	0144	0,05
202209	Zutphen	Aanvulling op de archivalia van de familie Snatager (circa 1900-2020)	0544	0,05
202210	Zutphen	Archief van de Stichting Wijnhuisfonds over de jaren 2000-2020	0545	7,00
202211	Brummen	Archief van het Brummens Mannenkoor (1976-2015)	2098	0,80
202212	Zutphen	Archief van zangvereniging De Stem des Volks, afdeling Zutphen (1920-1975)	0546	0,36
202213	Zutphen	Foto's van de spoorbrug/noodbrug over de IJssel bij Zutphen, gemaakt door Piet Vink (circa 1946)	Jane	0,03
202214	Zutphen	Archivalia van de pettenfabriek Krukziener (circa 1950-1960)	0144	0,02
202215	Zutphen	Aanvulling op het archief van de Stichting Abersonfonds te Warnsveld (2000-2018)	3037	0,50
202216	Zutphen	Aanvulling op de aken Burgerlijke Stand Zutphen (20e eeuw)	0316	1,00
202217	Zutphen	Aanvulling op de aken Burgerlijke Stand Warnsveld (20e eeuw)	3028	1,00
202218	Zutphen	Aanvulling op het archief Stichting Acties Zutphen (1987-1990)	0426	0,05
202219	Lochem	Archief van de Stichting Huize Beukenstein (1931-2015)	1132	1,12
202220	Zutphen	Envelop van gemeente Zutphen aan Churchill (19xx)	0263	0,01

<b>Aanwinstnr.</b>	<b>Zorgdrager</b>	<b>Omschrijving</b>	<b>Archiefnr.</b>	<b>Meter</b>
202221	Zutphen	Films over Warnsveld, gemaakt door de heer Priester	3031	0,12
202222	Zutphen	Aanvulling op het archief van de Partij van de Arbeid, afdeling Zutphen (circa 1970-1990)	0268	0,25
202223	Brummen	Aanvulling op het archief van de Sociëteit Concordia te Brummen (20e eeuw)	2040	0,02
202224	Zutphen	Foldertjes van het Christelijke Jongemannen Verbond te Zutphen (20e eeuw)	0006	0,01
202225	Zutphen	Stukken betreffende de bewonersbibliotheek Groot Graffel (1984-1989)	3046	0,05
202226	Zutphen	Aantekeningen over de schildersopleiding aan de Zutphense Ambachtsschool (medio 20e eeuw)	0144	0,05
202227	Zutphen	Archivalia van de familie Brünings (19e en 20e eeuw)	0144	0,02
202228	Brummen	Aanvulling op de aken Burgerlijke Stand Brummen (20e eeuw)	2067	0,20
202229	Lochem	Dagboekje betreffende boerderij Blauwehand te Oolde (19e eeuw)	1071	0,03
202230	Brummen	Archivalia betreffende de Wilhelminaschool te Brummen (circa 2000-2010)	2048	0,15
202231	Lochem	Archief van Vereniging Vrouwen van Nu, afdeling Almen (1957-2021)	5081	0,80
202232	Zutphen	Knipselalbums Tweede Wereldoorlog van mevrouw Weeland-Ter Haar	0263	0,10
202233	Zutphen	Recepten Johanna Schofield, gelieerd aan familie Balfour van Burleigh	0423	0,12
202234	Zutphen	Archief van de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt (1946-2000)	0541	3,00
202235	Brummen	Archief van Schietsportvereniging Willem Tell (20 <sup>e</sup> eeuw)	2099	3,00
202236	Brummen	Debiteurenboek firma Slijkhuis (behangerij; 1915)	2060	0,03
202237	Zutphen	Foto's wijk Vijverplan gemaakt in 2009	0451	0,50
202238	Zutphen	Aanvulling archief Museum Groot Graffel (circa 1980-2015)	3046	0,05
202239	Zutphen	Oorlogsplakboek Jan Thate te Warnsveld (1940-1946)	0263	0,05
202240	Zutphen	Oorlogskranten Frontloupe en Vrije Pers (1944-1945)	0263	0,05

## Bijlage 2 Specificaties archiefonderzoek en scanning on demand

Door de digitalisering van archiefstukken in de afgelopen jaren is er een hybride situatie ontstaan van deels digitaal of gedigitaliseerd archief en deels papieren archief. Daardoor is het in kaart brengen van de ter inzage gegeven archiefstukken steeds minder inzichtelijk geworden. Dit komt vooral tot uiting bij de bouwvergunningen, maar ook bij de notariële akten. Cijfers over de afgelopen jaren laten zich door het digitaliseringsproces steeds minder goed vergelijken.

### Aantal aanvragen naar papieren dossiers in de studiezaal:\*

Gemeente	Aanvragen
Brummen**	60
Lochem	73
Zutphen	304
<b>Totaal</b>	<b>403</b>

\* Eén aanvraag kan meerdere dossiers betreffen, tot wel tien stuks of meer.

\*\* Voor Brummen geldt dat er nog papieren bouwdoossiers in de studiezaal werden verstrekt. In 2022 waren dat er 44.

### Meest aangevraagde papieren archieven per gemeente:\*

Gemeente	Archief (archieffnummer)	Aanvragen	Dossiers
Brummen	Gemeente Brummen 1811-1920 (2002)	9	11
Lochem	Scholtambt Lochem 1616-1811 (1104)	11	20
Zutphen	Uitgeverij Thieme 1831-2006 (0037)	26	157

\* Opmerkelijk is dat in alle gevallen de dossiers door één (Brummen) of twee (Lochem, Zutphen) bezoekers zijn aangevraagd.

### Aantal opgehaalde boeken uit het depot:\*

Collectie	Aanvragen	Delen
0272 Magistraatsbibliotheek	3	24
0273 Oude werken	15	51
Andere historische bibliotheekcollecties	9	30

\* Alleen aanvragen van boeken uit deze historische collecties worden geregistreerd. Raadplegingen van boeken uit jongere collecties en van boeken in de open opstelling in de studiezaal worden niet geteld.

### Herkomst bezoekers aan studiezaal:\*

Gemeente	Aantal
Brummen	17
Lochem	6
Zutphen	28
Buiten dienstverleningsgebied	70
<b>Totaal</b>	<b>121</b>

\* Aantal bezoekers die in 2021 minstens één keer in de studiezaal archiefstukken aangevraagd hebben. Bezoekers die geen archiefstukken opvragen worden niet geregistreerd.

### Opvragingen bouwvergunningen via e-loket door burgers:\*

Gemeente	Aantal
Brummen	n.v.t.
Lochem	2.182 (1.841)
Zutphen	1.723 (2.043)
<b>Totaal</b>	<b>3.905 (3.884)</b>
<b>Gemiddeld behandeld per werkdag</b>	<b>15 (15)</b>

\* Tussen haken de aantallen in 2021.

### Scanning on demand:\*

Gemeente	Aantal aanvragen	Aantal scans
Brummen	91 (80)	1.351 (1.189)
Lochem	76 (87)	2.849 (2.879)
Zutphen	287 (291)	9.922 (4.627)
<b>Totaal</b>	<b>454 (458)</b>	<b>14.122 (8.459)</b>

\* Tussen haken de aantallen in 2021.

In 2022 waren vrijwilligers (corona en verloop) en apparatuur (storingen) niet steeds beschikbaar. Desondanks konden grote beperkingen in aantal en omvang van de toegestane scanaanvragen achterwege blijven. Hierdoor is het aantal aanvragen ten opzichte van het voorgaande jaar slechts minimaal lager. Het aantal geproduceerde scans is daarentegen juist fors toegenomen. Tot de populairste bronnen behoorden dit verslagjaar de Zutphense en de Brummense notariële akten (60 resp. 15), de Brummense bouwvergunningdossiers (45) en de Kerkvoogdij Hervormde Kerk Zutphen (17).

## Bijlage 3 Financieel resultaat 2022

### Inkomsten:

Kostenpost	Begroot primitief	Begroot na wijziging	Realisatie
Archiefbeheer	€ 171.800,00	€ 171.800,00	€ 171.204,20
Totaal inkomsten	€ 171.800,00	€ 171.800,00	€ 171.204,20

### Mutaties reserves (onttrekking aan een reserve):

Kostenpost	Begroot primitief	Begroot na wijziging	Realisatie
Mutaties reserves	-	-	-

### Uitgaven:

Kostenpost	Begroot primitief	Begroot na wijziging	Realisatie
Huisvestingskosten	€ 56.500,00	€ 56.500,00	€ 69.234,56
Digitale dienstverlening	€ 66.700,00	€ 60.200,00	€ 55.117,12
PR en Educatie	€ 8.200,00	€ 8.200,00	€ 3.506,53
Bibliotheek	€ 1.500,00	€ 1.500,00	€ 589,74
Restauratie & Conservering	€ 5.400,00	€ 5.400,00	€ 5.400,41
Overige personeelskosten	€ 2.000,00	€ 2.000,00	€ 1.428,04
Overige kosten	€ 18.400,00	€ 18.400,00	€ 18.222,72
Archiefinspectie	€ 3.700,00	€ 3.700,00	€ 4.050,00
E-depot Zutphen	€ 31.000,00	€ 31.000,00	€ 23.911,00
Onderhoud Stadsarchief	€ 40.500,00	€ 40.500,00	€ 39.476,26
Apparaatskosten	€ 16.300,00	€ 16.300,00	€ 16.159,51
Totaal uitgaven	€ 250.200,00	€ 243.700,00	€ 237.095,89

### Toelichting:

- De salariskosten voor team RAZ bedroegen € 666.790,64. Bij het team RAZ zijn de medewerkers van het Programma Erfgoed ondergebracht. De teamleider is in deze cijfers niet meegerekend. Begroot was aan salariskosten € 620.900,00. Door een foutje in de begroting is een te laag bedrag opgenomen voor de personeelslasten van het RAZ.
- De hier vermelde inkomsten betreffen het archiefbeheer dat RAZ uitvoert voor de gemeenten Brummen en Lochem. Deze inkomsten zijn (uitgezonderd de post E-depot) niet direct gerelateerd aan de uitgaven
- Er was begroot aan uitgaven € 243.700 (exclusief salarislasten) terwijl er daadwerkelijk € 237.100 werd uitgegeven, waardoor een voordelig resultaat werd geboekt van € 6.600. Dit resultaat werd vooral bereikt door:
  - Lagere uitgaven aan E-depot en digitale dienstverlening (voordelig € 12.100).
  - Energiekosten panden RAZ (nadelig € 13.700).
  - PR en educatie (voordeel € 4.700).
- Per saldo was er op de andere budgetten een voordeel van € 3.500.
- Het positieve saldo maakt onderdeel uit van het jaarrekeningresultaat.